

PhDr. Olga Vilímková: Guatemala. Ozbrojený konflikt 1960 – 1996. a současná situace se zvláštním zaměřením na Máje;

Disertační práce

Praha, FFUK, Středisko Ibero-amerických studií, 2009; 364 str. + přílohy;

Kolegyně PhDr. Olga Vilímková si za téma své disertační práce zvolila necelé čtyři desetiletí ozbrojeného boje v Guatemale, tj. léta 1960 až 1996. Jeho kořeny však prorůstaly do časů koloniální minulosti, kdy se vyhranil antagonistický vztah mezi vládoucí vrstvou tzv. ladinos a masou většinového indiánského etnika. Výsledná politická nestabilita vytvářela prostor pro autoritativní režimy, např. pro diktaturu Jorge Ubica Castañedy (1931 -1944). Konstantou byl i trvalý vliv Spojených států, které začlenily Guatemalu do svého bezpečnostního perimetru ve Střední Americe. Vojenská revolta v r. 1944 iniciovala demokratické, hospodářské a sociální změny, které ve svém souhrnu byly pokusem o celkovou modernizaci země. Pozemková reforma zasáhla severoamerickou společnost United Fruit, která až dosud ovládala guatemalskou ekonomiku. Spojené státy však nehodlaly tolerovat – zvláště v čase studené války – existenci demokratického a levicově orientovaného režimu ve své zájmové oblasti a CIA organizovala vojenský puč Carlose Castilla Armase, který Guatemalu vrátil do orbitu politického a hospodářského vlivu USA. Tyto skutečnosti autorka analyzovala - s akcentem na postavení indiánské populace – v prvních třech kapitolách své disertace. (V jinak kompetentním textu postrádám zmínku o koupi čs. zbraní, jejichž dodávka de facto odstartovala Armasovo vystoupení.)

Vojenské vládě se však nepodařilo zcela stabilizovat vnitropolitickou situaci, zvláště kdy část odpůrců vojenského režimu zahájila gerilovou válku. Násilí vyvrcholilo v 80. letech za vlády Lucase Garcii a Riose Montta. Vládní síly vyvražďovaly celé vesnice, unášely politické a odborářské vůdce. V tomto ohledu byla těžce zasažena májská populace, neboť získala stigma kolektivního nepřítele. Výsledkem byla rozsáhlá uprchlická vlna – přibližně milión běženců – která se většinou přelila do sousedního Mexika. Tyto skutečnosti Dr. Vilímková badatelsky zpracovala ve 4.,5. a 6. kapitole, které pokládám za obsahové jádro předložené práce. Zvláště si cením oněch osobních svědectví z časů persekuce, která autorka zaznamenala ve svém textu.

Závěrečné kapitoly práce jsou pak věnovány problémům, které zůstaly i po podpisu mírových smluv v roce 1996 – soužití dosud nepřátelských skupin populace, korupce, kriminalita atd.

Disertace je dobře řemeslně zvládnuta, autorka pracovala s rozsáhlým souborem pramenů, literatury a internetových zdrojů. (Jediná výtku se týká rozsahu práce , kdy pisatelka nevezala ohled na oponenta.)

Mohu tedy odpovědně konstatovat, že předložená disertace má všechny náležitosti odborného textu a splnila všechny požadavky, které jsou spojeny s doktorským titulem Ph D. Proto ji doporučuji k závěrečné obhajobě!

V Praze, 12. září 2009

Prof. PhDr. Vladimír Nálevka, CSc